



Skupština Crne Gore
Odbor za rodnu ravnopravnost
00-63-9/18-

*IZVJEŠTAJ O RADU ODBORA ZA
RODNU RAVNOPRAVNOST
ZA 2017. GODINU*



ODBOR ZA RODNU RAVNOPRAVNOST SKUPŠTINE CRNE GORE u 2017. godini održao je 11 sjednica. U okviru tematskih sjednica, Odbor je održao dvije sjednice Ženskog parlamenta. Šesto zasjedanje Ženskog parlamenta održano je 7. aprila u susret Međunarodnom danu Roma. Sedmo zasjedanje Ženskog parlamenta održano je 6. decembra u toku globalne kampanje „16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama.

1. Odbor je, kao zainteresovano radno tijelo, sa aspekta svoje nadležnosti, razmotrio i podržao:

- *Predlog zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore* i Mišljenje dostavio Odboru za politički sistem, pravosuđe i upravu, na dalji postupak.

Generalna direktorica Direktorata za pravosuđe u Ministarstvu pravde Marijana Laković – Drašković saopštila je najznačajnije izmjene koje se odnose na usaglašavanje sa Konvencijom Savjeta Evrope o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija), koju je Crna Gora potpisala i ratifikovala. *Članom 9 Predloga zakona* u okviru Glave XIV Krivična djela protiv života i tijela, uvode se dva nova krivična djela i to: Sakaćenje ženskih genitalija (član 151a KZCG) i Prinudna sterilizacija (član 151b) čime se vrši usklađivanje sa čl. 38 i 39 Istanbulske konvencije. *Članom 12* uvodi se novo krivično djelo Proganjanje, čime se vrši usaglašavanje sa članom 34 Istanbulske konvencije. Naime, ko drugog uporno proganja na način koji može osjetno da ugrozi njegov život, zdravlje, tijelo ili način života, kazniće se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine. Ako je ovo krivično djelo učinjeno prema bivšem bračnom ili vanbračnom drugu, učinilac će se kazniti zatvorom od tri mjeseca do pet godina. Ista kazna propisana je i za učinioca koji ovo djelo učini prema maloljetnom licu, trudnoj ženi ili licu sa invaliditetom. *Članom 13* Predloga zakona izvršena je izmjena člana 189 KZCG na način što će se za krivična djela protiv čovjeka i građanina predviđena u navedenom članu gonjenje preduzimati po službenoj dužnosti, kada je oštećeni lice koje pripada posebno ranjivoj kategoriji lica (djeca, lica sa invaliditetom, trudna žena, starija lica, kao i izbjeglice). *Članom 15* Predloga zakona na osnovu Istanbulske konvencije uvodi se nova inkriminacija odnosno novi oblik krivičnog djela silovanja. Uz zadržavanje člana 204 KZCG, propisan je njegov novi oblik koji bi, s obzirom da nije primijenjena prinuda, predstavljao lakše djelo od krivičnog djela silovanja čiji zakonski opis ostaje nepromijenjen. U cilju usaglašavanja sa Istanbulskom konvencijom, predviđen je lakši oblik od onog u kojem je upotrijebljena sila ili prijetnja da će se neposredno napasti na život ili tijelo, a primjena te inkriminacije bi bila supsidijarna, tj. ona bi se primjenjivala u onim slučajevima u kojima nije korišćena sila ili prijetnja ali je izostao pristanak lica nad kojima je izvršen seksualni čin. Iako se Istanbulska konvencija odnosi na zaštitu žena od svih vidova nasilja, pošto pasivni subjekt krivičnog djela silovanja može biti i muškarac kako u heteroseksualnom, tako i u homoseksualnom odnosu i novi oblik krivičnog djela silovanja bi pružao krivičnopravnu zaštitu i muškarcima. *Članom 18* Predloga zakona vrši se usklađivanje sa Istanbulskom konvencijom na način što se uvodi novi oblik krivičnog djela zaključenje ništavih brakova. Naime, ko drugo lice navede ili odvede u inostranstvo u namjeri da drugog silom ili prijetnjom prinudi na zaključenje braka, kazniće se zatvorom od tri mjeseca do tri godine. *Članom 19* Predloga zakona izvršeno je pooštavanje kazni kod krivičnog djela nasilje u porodici ili u porodičnoj zajednici iz člana 220 KZCG. Za osnovni oblik ovog krivičnog djela kazna je povećana sa jedne na dvije godine, dok je za kršenje mjere zaštite od nasilja u porodici koje odredi sud ili drugi državni organ na osnovu zakona predviđena kazna zatvora do jedne godine, umjesto dosadašnjih šest mjeseci.

Tokom rasprave, u kojoj su učestvovala predsjednica Odbora Nada Drobnjak i članica Odbora Branka Tanasijević, komentarisana su rješenja čl.12, 13 i 15 Predloga zakona. U vezi sa članom 15 Predloga zakona kojim se uvodi novi oblik krivičnog djela silovanja, saopšteno je da bi trebalo razmotriti mogućnost amandmanskog djelovanja na predloženo rješenje, a u cilju usklađivanja sa definicijom silovanja Evropskog suda za ljudska prava, Konvencijom o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulskom konvencijom) i standardima koje propisuje Konvencija o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena Ujedinjenih nacija.

- *Predlog zakona o izvršenju Odluke Ustavnog suda Crne Gore U-I broj 6/16 od 19. aprila 2017. godine („Službeni list CG“, broj 31/17) i Mišljenje dostavio Odboru za zdravstvo, rad i socijalno staranje, kao matičnom odboru, na dalji postupak.*

Generalna sekretarka Vlade Crne Gore Nataša Pešić dala je obrazloženje Predloga zakona i saopštila razloge za njegovo donošenje. Ustavni sud CG, Odlukom U-I broj 6/16 do 19. aprila 2017. godine, ukinuo je odredbe člana 4 (član 54a st.2, 3 i 4 i član 54b stav 2) Zakona o dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti („Službeni list Crne Gore“, br.42/15) i iste su prestale da važe danom objavljivanja ove odluke. Istovremeno, Ustavni sud je utvrdio da odredbe člana 4 (član 54a stav 1 i član 54b stav 1) istog zakona, u vrijeme važenja, nijesu bile u saglasnosti sa Ustavom, određivši da izvršenje ove odluke obuhvata i regulisanje pravne situacije nastale nakon prestanka važenja neustavnih odredaba, na način da je Vlada Crne Gore dužna da, u roku od tri mjeseca od dana objavljivanja ove odluke Ustavnog suda, Skupštini Crne Gore podnese Predlog zakona za izvršenje ove odluke, kako bi se pravni status korisnika prava na naknadu po osnovu rođenja troje ili više djece, koje im je priznato na osnovu neustavnih odredbi člana 4 (član 54a i 54b) Zakona o dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, uskladio s Ustavom, saglasno pravnim stavovima Ustavnog suda izraženim u ovoj odluci. Ustavni sud je utvrdio da osporene odredbe Zakona nijesu u saglasnosti s odredbama čl. 8 i 18, člana 72 st. 1 i 2, člana 73 Ustava i člana 1 Protokola broj 12, uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda kojima su utvrđeni principi o zabrani diskriminacije, rodnoj ravnopravnosti, zaštiti porodice i zaštiti majke i djeteta. Pravne posljedice Odluke Ustavnog suda odnose se i na odredbe čl.1 i 2 (član 54a stav 1 i 54b stav 1) Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti („Službeni list Crne Gore“, br.1/17), čiji pravni osnov je sadržan u neustavnim odredbama Zakona o dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti koje su prestale da važe danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda. Saglasno odredbi člana 152 stav 1 Ustava, danom objavljivanja Odluke Ustavnog suda o neustavnosti osporenih odredaba, Ustavni sud je ocijenio da nastaje nova pravna situacija koja nameće potrebu da se zakonska rješenja koja su ocijenjena neustavnim, usklade sa Ustavom, ali i da se reguliše pravni status korisnika naknada koje su iskoristile pravo iz neustavnih odredaba Zakona, odnosno koje su zbog ostvarenja prava na doživotnu naknadu prekinule svoj dotadašnji radni odnos ili su prekinule korišćenje prava na penziju, ili su se odjavile iz evidencije Zavoda za zapošljavanje. Regulisanje te nove pravne situacije pozitivna je obaveza države, koja proizilazi iz odredbe člana 1 stav 2 Ustava, koja Crnu Goru određuje kao „državu socijalne pravde zasnovanoj na vladavini prava“. Polazeći od navedenih razloga i odredaba člana 1 stav 2, člana 151 st. 3 i 4 Ustava i člana 54 st. 1 i 2 Zakona o Ustavnom sudu, izvršenje Odluke Ustavnog suda obuhvata i regulisanje pravne situacije nastale nakon prestanka važenja neustavnih odredaba Zakona, na način što

je Vlada dužna da uvaži legitimna očekivanja svih kategorija korisnica prava na naknadu da im jednom priznato pravo na doživotnu naknadu po osnovu rođenja troje ili više djece, neće biti ukinuto na način koji bi ih stavio u nepovoljniju pravnu i faktičku situaciju od one u kojoj su bile kad su zbog prihvatanja doživotne naknade prekinule svoj dotadašnji radni odnos, ili su prekinule korišćenje prava na penziju, ili su se odjavile iz evidencije Zavoda za zapošljavanje.

- *Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti* i Mišljenje dostavio Odboru za zdravstvo, rad i socijalno staranje, kao matičnom odboru, na dalji postupak.

Generalni direktor Direktorata za socijalno staranje i dječju zaštitu u Ministarstvu rada i socijalnog staranja Goran Kuševića saopštio je da se izmjenama i dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti pristupilo iz razloga jer je dosadašnja primjena ukazala na određene nedostatke i dileme u praksi, te je ocijenjeno neophodnim da se kroz izmjene i dopune Zakona otklone postojeći nedostaci. Razlog za donošenje je i usklađivanje ovog zakona sa drugim zakonima u cilju unapređenja postojećih odredaba koje se odnose na prava iz socijalne i dječje zaštite (osnovna materijalna davanja i usluge socijalne i dječje zaštite), kao i drugih odredaba kojima se obezbjeđuje cilj socijalne i dječje zaštite, unapređenje kvaliteta života i osnaživanje za samostalan i produktivan život pojedinca i porodice. Takođe, Predlogom zakona omogućava se izvršenje Odluke Ustavnog suda Crne Gore od 19. aprila 2017. godine u predviđenom roku. Članom 12 Predloga zakona predloženo je brisanje člana 29 Zakona kojim se definiše ograničeno trajanje materijalnog obezbjeđenja. Članom 14 Predloga zakona dodaje se novi član 31a koji propisuje razloge za prestanak prava na materijalno obezbjeđenje. Članom 15 Predloga zakona propisano je da pravo na ličnu invalidninu ima lice sa teškim invaliditetom i da to pravo može ostvariti pod uslovom da nije korisnik prava na dodatak za njegu i pomoć u skladu sa ovim zakonom i drugim zakonima. Visina lične invalidnine iznosi 178,19 €. Članom 22 Predloga zakona predloženo je da jedan od roditelja, usvojlac, staralac ili hranitelj može ostvariti pravo na jednokratnu naknadu za novorođeno dijete do navršene jedne godine života djeteta u visini 109,07 € i da naknada za korisnika prava na materijalno obezbjeđenje iznosi 130, 88 €. Članom 25 Predloga zakona predloženo je da visina dodatka za djecu iznosi mjesečno, za dijete: korisnika materijalnog obezbjeđenja 23,68 €; korisnika dodatka za njegu i pomoć 31,87 €; korisnika lične invalidnine 39,57 €; bez roditeljskog staranja 39,57 €; čiji je roditelj, usvojlac, staralac ili hranitelj, kao korisnik materijalnog obezbjeđenja zasnovao radni odnos na osnovu individualnog plana aktivacije 23,68 €. Članom 27 Predloga zakona predloženo je da naknada po osnovu rođenja djeteta, za roditelja koji je na evidenciji Zavoda za zapošljavanje i studenta iznosi 79,03 €.

- *Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zabrani diskriminacije* i Mišljenje dostavio Odboru za ljudska prava i slobode, kao matičnom odboru, na dalji postupak.

Generalna direktorica Direktorata za unapređenje i zaštitu ljudskih prava i sloboda u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Blanka Radošević-Marović informisala je članove/lice Odbora da se osnovni razlozi za izmjene Zakona o zabrani diskriminacije odnose na uklanjanje određenih nedostataka i problema u implementaciji propisa. Uvodi se pojmovnik, preciznije definiše diskriminacija u pojedinim oblastima i posebno unapređuju kaznene odredbe, kroz povećanje obima i visine kazni za učinjenu diskriminaciju. Članom 1 Predloga zakona izvršena je dopuna člana 2 važećeg Zakona budući da su se u međuvremenu pojavili novi oblici i osnovi diskriminacije, a to je diskriminacija po osnovu promjene pola i diskriminacija po osnovu interseksualnosti odnosno interseksualnih karakteristika. Članom 2 Predloga zakona definišu se „postupanja koja se ne smatraju diskriminacijom“. Odredbom člana 5 Predloga zakona,

izvršeno je usaglašavanje terminologije definisane članom 11 važećeg zakona sa Direktivom 2004/113/EZ od 13. decembra 2004. o sprovođenju načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu dobrima, uslugama u javnom i privatnom sektoru i robi. Odredba koja definiše diskriminaciju po osnovu starosne dobi (član 6) značajno je unaprijeđena, kroz uređenje oblasti diskriminacije djeteta, što je u skladu sa Konvencijom o pravima djeteta i Istanbulskom konvencijom. Odredbom člana 13 Predloga zakona unaprijeđena je nadležnost Zaštitnika, jer dosadašnja odredba nije omogućavala Zaštitniku ljudskih prava i sloboda da podnosi tužbe u slučajevima individualnog kršenja načela diskriminacije. Odredbama čl. 15 i 16 Predloga zakona unaprijeđene su kaznene odredbe na način što je izvršeno usklađivanje ovog zakona sa kaznenom politikom Zakona o zabrani diskriminacije lica sa invaliditetom u dijelu koji reguliše diskriminaciju lica sa invaliditetom, uvedene prekršajne odredbe za fizičko lice koje učini diskriminaciju kao i povećan obim i visina kazni za ostale prekršaje propisane Zakonom.

- *Predlog zakona o budžetu Crne Gore za 2018. godinu* – Odbor je u Mišljenju, dostavljenom Odboru za ekonomiju, finansije i budžet, kao matičnom odboru, konstatovao da u Predlogu zakona nijesu jasno vidljive budžetske linije iz kojih se finansiraju aktivnosti iz Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti (PAPRR) 2017-2021 i Akcionog plana za primjenu Rezolucije 1325 SB UN, i da to otežava način njegovog razmatranja sa aspekta nadležnosti Odbora za rodnu ravnopravnost. Takođe, Odbor je konstatovao da je neophodno da Vlada Crne Gore učini napor kako bi se kroz zakon o završnom računu budžeta za 2017. godinu mogla pratiti primjena Zakona o rodnoj ravnopravnosti, prije svega čl.3 i 14, ali i da se budžet za 2019. godinu planira na način da se prepoznaju rashodi za aktivnosti iz oblasti rodne ravnopravnosti. Predlog ovog zakona Odbor je razmatrao u dijelu koji se odnosi na sljedeće potrošačke jedinice: Ministarstvo za ljudska i manjinska prava - Program 3: Ostvarivanje rodne ravnopravnosti i Program 4: Unapređenje položaja RAE populacije, Ministarstvo rada i socijalnog staranja – Program 3: Centri za socijalni rad i Program 5: Socijalna, boračka i invalidska zaštita, Zavod za socijalnu i dječju zaštitu i Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore.

- *Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore za 2016. godinu* – Odbor je podržao *Izvještaj* i Mišljenje dostavio Odboru za ljudska prava i slobode, kao matičnom odboru, na dalji postupak. Zamjenik zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore Siniša Bjeković prezentovao je *Izvještaj* o radu za 2016. godinu sa aspekta rodne ravnopravnosti i istakao da je *Izvještaj* strukturiran po temama i organizacionim cjelinama, sa statističkim vodičem i primjerima iz prakse kako bi se na sažet ali sistematičan način što bolje približili rad i postupanje Zaštitnika. Pokazatelji koji se uglavnom koriste u procjeni uspješnosti rada povećani su - počev od broja pritužbi, sa visokim procentom riješenih predmeta, brojem datih preporuka, pokrenutih sopstvenih inicijativa, povećanja vidljivosti Institucije, kadrovskog jačanja, snaženja saradnje sa civilnim sektorom, međunarodne aktivnosti i drugog

U toku 2016. godine, najviše pritužbi su podnijeli građani/ke iz Podgorice 394 (žene 110), Cetinja 12 (žene 6), Andrijevice 2 (žene 1), Bara 50 (žene 24), Berana 15 (žene 7), Bijelog Polja 57 (žene 26), Budve 18 (žene 10), Danilovgrada 94 (žene 13), Herceg Novog 32 (žene 14), Kolašina 23 (žene 9), Kotora 20 (žene 9), Mojkovca 8 (žene 3), Nikšića 37 (žene 11), Plava 7 (žene 2), Pljevalja 31 (žene 11), Rožaja 15 (žene 7), Tivta 11 (žene 6), Ulcinja 27 (žene 5) i Žabljaka 4 (žene 1). Rodna ravnopravnost je jedna od oblasti u kojoj se kontinuirano vrše istraživanja i bilježe statistički trendovi u različitim oblastima djelovanja i državnim politikama. Evidentno je da se, osim djelimično u pravosuđu, rodni balans, odnosno ravnopravnost polova još uvijek drži problematičnom u mnogim oblastima, kao što su: političko djelovanje,

administrativno rukovođenje, obrazovanje na najvišem nivou itd. Osim toga, podaci govore o još uvijek značajnom broju predmeta nasilja u porodici koji za žrtve ima žene, a što, prema međunarodnim standardima, predstavlja poseban oblik diskriminacije. U izvještajnoj godini od ukupno 894 pritužbe prispjele ovoj instituciji, žene su podnijele 279 pritužbi, ili 31,20%, što je više u odnosu na prošlu godinu kada su podnijete 222 pritužbe. Pritužbe su se odnosile na: prava djeteta - 71; zabranu diskriminacije - 64; pravo na pravično i nepristrasno suđenje - 30; pravo iz radnog odnosa i pravo na rad - 20; pravo iz socijalne zaštite - 13; pravo na zdravstvenu zaštitu i zdravstveno osiguranje - 13; pravo na pravnu zaštitu - 10; druga prava lica lišenih slobode - 9; očigledne zloupotrebe procesnih ovlašćenja - 7; pravo iz penzijskog i invalidskog osiguranja - 6; pravo na mirno uživanje imovine - 6; pravo na lična dokumenta - 4; pravo na slobodan pristup informacijama - 4; pravo na ljudsko dostojanstvo - 3; odugovlačenje sudskog postupka - 3; zabranu mučenja i surovog, neljudskog ili ponižavajućeg postupanja i kažnjavanja - 2; pravo na obrazovanje - 2; neizvršavanje sudskih odluka - 2; pravo građana/ki da neposredno ili posredno učestvuju u upravljanju javnim poslovima - 2; pravo na zdravu životnu sredinu - 2; pravo na državljanstvo - 1; pravo na djelotvoran pravni lijek - 1; pravo na pretpostavljenu nevinost u krivičnom postupku - 1; pravo na slobodu i ličnu bezbjednost - 1; pravo na stanovanje - 1 i pravo po osnovu eksproprijacije - 1. Žene su podnosile pritužbe na rad sljedećih organa: javnih službi - 80, državnih organa - 76, sudova - 39, organa lokalne samouprave - 31, policije - 12, tužilaštva - 3 i ostalih organa - 38. U pogledu ishoda postupka u 38 predmeta utvrđena je povreda prava i date su preporuke; u 55 predmeta povreda je otklonjena u toku postupka; u 39 slučajeva podnositeljke su upućene na druga pravna sredstva; sedam (7) predmeta okončano je ukazivanjem; u 56 slučajeva nije utvrđena povreda prava; u 20 nije postupano jer pritužbe nijesu dopunjene u ostavljenom roku, a ni nakon isteka; u 15 nije postupano jer su se pritužbe odnosile na preispitivanje zakonitosti sudskih odluka; u 10 postupak je obustavljen jer su podnositeljke povukle pritužbu; u šest (6) postupak je obustavljen zbog nesaradnje podnositeljki; u šest (6) Zaštitnik nije bio nadležan za postupanje; u pet (5) postupak je obustavljen jer su nakon podnošenja pritužbi pokrenuti sudski postupci; u četiri (4) nije postupano jer su se pritužbe odnosile na pružanje materijalne i druge slične pomoći; u četiri (4) nije postupano jer nijesu bila iscrpljena druga pravna sredstva; u dva (2) nije postupano jer se radilo o ponovljenoj pritužbi uz koju nijesu podnijeti novi dokazi; dva (2) predmeta okončana su spajanjem; u jednom (1) predmetu nije postupano jer se pritužba odnosila na povredu prava u drugoj državi; u jednom (1) predmetu se radilo o očiglednoj zloupotrebi prava podnošenja pritužbe; u jednom (1) predmetu Zaštitnik se oglasio nenadležnim za zastupanje i preduzimanje radnji u postupku i sedam (7) predmeta je u radu. Tokom izvještajne godine, Zaštitnik je u radu imao tri (3) pritužbe zbog diskriminacije po osnovu pola. Ni u jednom od ovih predmeta nije utvrđena povreda prava. Međutim, Zaštitnik je imao 34 obraćanja i prijema stranaka, korespondencije sa zainteresovanim licima i 19 formalno podnijetih pritužbi zbog diskriminacije po osnovu materinstva, koje su podnošene po usvajanju Zakona o dopunama Zakona o socijalnoj i dječjoj zaštiti, odnosno odredbi člana 54a i 54b o ostvarivanju doživotne novčane naknade po osnovu rođenja troje ili više djece.

Prema podacima Višeg suda za prekršaje Crne Gore, sudovi za prekršaje su u toku 2016. godine imali u radu ukupno 2.073 predmeta zbog prekršaja iz Zakona o zaštiti od nasilja u porodici, od čega 1.226 Sud za prekršaje u Podgorici, 420 Sud za prekršaje u Budvi i 427 predmeta Sud za prekršaje u Bijelom Polju. Ukupno je okončano 1.573 predmeta ili 75,88%. Predmeti su završeni na način što je izrečeno: 489 novčanih kazni; 107 kazni zatvora; 177 uslovnih osuda; 94 opomene; 9 vaspitnih mjera; u 33 predmeta je odbačen zahtjev; u 104 je obustavljen postupak; u 489 donijeta je oslobađajuća odluka, dok je 71 riješen na drugi način. Izrečene su 252 zaštitne mjere, i to: zabrana uznemiravanja i uhođenja - 117; zabrana

približavanja - 45; udaljenje iz stana ili drugog prostora za stanovanje - 31; obavezno liječenje alkoholičara od zavisnosti - 23; obavezno liječenje zavisnosti od droga - 13; obavezno psihijatrijsko liječenje u zdravstvenoj ustanovi - 13; obavezno psihijatrijsko liječenje na slobodi - 7; obavezni psihosocijalni tretman - 3. U 1.573 završena predmeta postupci su vođeni protiv 1.788 okrivljenih, od čega 1.767 punoljetnih i 21 maloljetno lice. Ukupno je bilo 1.863 žrtava nasilja, od čega 1.700 ili 91,25% punoljetnih i 163 ili 8,74% maloljetnih. Od ukupno 1.700 punoljetnih žrtava nasilja, u 1.143 slučaja ili 67,23% su to bile žene i u 557 slučajeva muškarci. Od ukupno 163 maloljetne žrtve nasilja, u 98 slučajeva su žrtve bile muškog pola i u 65 slučajeva ženskog pola. Viši sud za prekršaje Crne Gore u toku 2016. godine imao je ukupno u radu 115 predmeta po žalbi zbog prekršaja iz Zakona o zaštiti od nasilja u porodici. Od ovog broja u 84 slučaja potvrđene su odluke prvostepenog suda; u 21 ukinute su odluke prvostepenog suda; u šest (6) predmeta odluke su preinačene i u četiri (4) predmeta žalba je odbačena. U izvještajnom periodu Zaštitnik je u radu imao četiri (4) pritužbe koje su se odnosile na rodno zasnovano nasilje. U tri (3) predmeta utvrđena je povreda prava i date su preporuke, dok je jedan (1) predmet okončan ukazivanjem.

Kroz diskusiju je ocijenjeno da je Izvještaj o radu Zaštitnika ljudskih prava i sloboda za 2016. godinu najbolji do sada – kako po ukupnom kvalitetu, tako i po statistici i da sa primjenom inoviranih metodoloških postupaka izrade, uporedivosti podataka od osnivanja institucije do sada se može sa uspjehom pratiti. Tokom diskusije ukazano je na diskriminaciju po osnovu pola i materinstva koja je prvi put prikazana u Godišnjem izvještaju o radu ove institucije.

2. Tematske sjednice

- Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore organizovao je *Šesto zasjedanje Ženskog parlamenta* posvećeno realizaciji aktivnosti o potrebi većeg uključivanja žena u javni i politički život, kao i uključivanja mladih pripadnica nacionalnih manjina i Romkinja kako bi se osnažile za bavljenje politikom, što je i prepoznato u Akcionom planu za poglavlje 23 koji je usvojila Vlada Crne Gore.

Na otvaranju „Ženskog parlamenta“ govorili su: potpredsjednik Skupštine Crne Gore Genci Nimanbegu, predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost Nada Drobnjak, ministar za ljudska i manjinska prava Mehmed Zenka, zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore Šučko Baković i savjetnica predsjednika Crne Gore Sonja Tomović Šundić.

U radu sjednice učestvovali su: predstavnici/e parlamentarnih i vladinih mehanizama za pitanja rodne ravnopravnosti iz regiona, i to: pravobraniteljica za ravnopravnost spolova Hrvatske Višnja Ljubičić, savjetnica potpredsjednice Vlade Republike Srbije doc.dr Branka Drašković, predsjednik Odbora za ljudska prava i ravnopravnost polova Narodne Skupštine Republike Srbije Meho Omerović, članica Komisije za ljudska prava, ravnopravnost polova, nestala lica i peticije Skupštine Republike Kosova Mexhide Mjaku –Topali, izvršna direktorica Ljubljanskog ureda CEE Mreže za rodnu jednakost Sonja Lokar, predstavnica CARE International, Balkans Jadranka Milićević, ministarka bez portfelja u Vladi Crne Gore Marija Vučinović, stalna koordinatorica sistema UN i stalna predstavnica UNDP-a Fiona McCluney, članica Odbora za rodnu ravnopravnost Maja Bakrač, predsjednica Opštine Tivat Snežana Matijević, članice ženskih asocijacija parlamentarnih partija Demokratske partije socijalista, Socijaldemokrata Crne Gore, Bošnjačke stranke, Liberalne partije Crne Gore, FORCA i DUA, predstavnice romskih nevladinih organizacija iz Crne Gore, Srbije i Bosne i Hercegovine.

Sjednici Ženskog parlamenta prisustvovali su: zamjenica predsjednice Vrhovnog suda, članovi/ice Vlade Crne Gore, predstavnici diplomatskog kora, predsjednica Opštine Gusinje i predsjednica Skupštine opštine Šavnik, koordinatorke za rodnu ravnopravnost u ministarstvima i lokalnim samoupravama.

Za učesnike/ce Šestog zasijedanja "Ženskog parlamenta", u saradnji sa Kancelarijom UNDP-a u Crnoj Gori, prikazivani su kratki filmovi iz multimedijalne predstave "Politička istorija žena u Crnoj Gori" autorke Nataše Nelević.

- Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore organizovao je *Sedmo zasijedanje Ženskog parlamenta* posvećeno realizaciji aktivnosti na polju sprečavanja i suzbijanja nasilja nad ženama i nasilja u porodici, u toku globalne kampanje „16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama“.

Članovi i predstavnici/e Vlade Crne Gore odgovarali su na pitanja predstavnica ženskih grupa parlamentarnih partija, kao i predstavnica civilnog društva.

Za sjednicu Ženskog parlamenta dostavljeno je 12 pitanja: 6 pitanja predstavnica ženskih grupa parlamentarnih partija (DPS-1;SD-1; Bošnjačka stranka-1; LPCG-1; FORCA-1,DUA-1); 6 pitanja predstavnica NVO i to: SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja, Podgorica (1), SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja, Berane (1), SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja, Ulcinj (1), Crnogorski ženski lobi (1), Centar za romske inicijative, Nikšić (1), NVO „SPES“ (1).

Pitanja su postavljena: Vladi Crne Gore (1), ministru pravde (3), ministru unutrašnjih poslova (2), ministru zdravlja (1), ministru za ljudska i manjinska prava (2) i ministru rada i socijalnog staranja (3).

Sjednici je predsjedavala Nada Drobnjak, predsjednica Odbora.

Sjednicu je otvorio Ivan Brajović, predsjednik Skupštine Crne Gore.

Učesnicima/ama Ženskog parlamenta obratili su se i potpredsjednici Skupštine Crne Gore, Branimir Gvozdenović i Genci Nimanbegu.

U nastavku zasijedanja prisutnima su se obatili zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore Šučko Baković i predsjednica Vrhovnog suda Crne Gore Vesna Medenica, kao i povjerenica za zaštitu ravnopravnosti Republike Srbije Brankica Janković.

Nakon dobijenih odgovora na postavljena pitanja predstavljeno je istraživanje o nasilju u porodici i nasilju nad ženama, sprovedeno u okviru Programa "Podrška antidiskriminacionim i politikama rodne ravnopravnosti", koji finansira Delegacija EU u Crnoj Gori, a sprovodi Kancelarija Programa UN za razvoj (UNDP) u Crnoj Gori u saradnji sa Ministarstvom za ljudska i manjinska prava. Istraživanje je prezentovala Katarina Jovanović, IPSOS Strategic marketing, Beograd.

U završnom dijelu zasijedanja učesnicima/ama se obratila članica Odbora za rodnu ravnopravnost Aleksandra Vuković.

Predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost Nada Drobnjak, zaključujući Sedmo zasijedanje "Ženskog parlamenta", saopštila je da su potrebna djela kojima se nasilje nad ženama i nasilje u porodici mjerljivo smanjuje i prestaje da bude prijetnja ženama i dio života mnogih porodica, te da će Odbor za rodnu ravnopravnost u narednom period ovom problemu posvetiti dužnu pažnju.

Sjednici su prisustvovali: članice Odbora - mr Branka Tanasijević, Aleksandra Vuković, Maja Bakrač i Sanja Pavićević; poslanica Danijela Pavićević; predsjednik Kluba poslanika BS, Koalicija „Albanci odlučno“ i HGI - Ervin Ibrahimović; predsjednik Odbora za bezbjednost i odbranu Obrad Stanišić; predsjednik Odbora za međunarodne odnose i iseljenike Andrija Nikolić; predsjednik Odbora za prosvjetu,

nauku, kulturu i sport Radule Novović; predstavnice ženskih grupa parlamentarnih partija, nevladinih organizacija i volonterke SOS telefona za žene i djecu žrtve nasilja, Podgorica; generalni sekretar Skupštine Aleksandar Jovičević; zamjenik/ca generalnog sekretara Skupštine Mersudin Gredić i Marija Mirjačić; pomoćnice generalnog sekretara Skupštine Jelena Radonjić i Nataša Komnenić.

Gosti na sjednici bili su: ministarka javne uprave Suzana Pribilović, predsjednica Vrhovnog suda Crne Gore Vesna Medenica, zaštitnik ljudskih prava i sloboda Šučko Baković, članica Grupe eksperata za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (GREVIO) Vesna Ratković, savjetnica Predsjednika Crne Gore Sonja Tomović Šundić, državni sekretar za politička pitanja u Ministarstvu vanjskih poslova Zoran Janković, direktor Direktorata za multilateralnu i regionalnu trgovinsku saradnju i ekonomske odnose sa inostranstvom Goran Šćepanović, načelnica Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Biljana Pejović i viša policijska inspektorica Snežana Vujović; potpredsjednica Opštine Ulcinj Hadixhe Gjoni, predstavnica Univerziteta Crne Gore Ljiljana Jovanović i predstavnica Univerziteta „Mediterran“ prof.dr Silvana Đurašević; Zvezdana Olujić, Unija poslodavaca; koordinatorke za pitanja rodne ravnopravnosti u ministarstvima - pravde; unutrašnjih poslova; odbrane; finansija; prosvjete; nauke; kulture; održivog razvoja i turizma; zdravlja; za ljudska i manjinska prava; javne uprave; vanjskih poslova; evropskih poslova; ekonomije, kao i Uprava policije; Uprava za inspeksijske poslove; predstavnica Centra za stručno obrazovanje, savjetnica ministarke bez portfelja; savjetnica u MONSTAT-u i saradnice u Odjeljenju za poslove rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava; povjerenica za zaštitu ravnopravnosti, Republika Srbija, Brankica Janković i Katarina Jovanović, IPSOS Strategic Marketing, Beograd; ambasadorica Francuske Christine Toudic Gaborit, ambasadorica Republike Poljske Irena Tatarzynska, ambasador Republike Hrvatske Veselko Grubišić, ambasador Palestine Rabii Al Hantouli, šefica političkog odsjeka Ambasade Narodne Republike Kine Yu Xi, zamjenica ambasadorke Sjedinjenih Američkih Država Jody Kou, zamjenik ambasadora Republike Kosova Enver Bučaj, opunomoćena ministarka u Ambasadi Republike Slovenije Stanka Štrukelj, otpravnica poslova Ambasade Ukrajine Nataliia Fialka, otpravnica poslova u Ambasadi Republike Makedonije Suhena Kjerimi Balliu, prva sekretarka Ambasade Savezne Republike Njemačke Ursula Rommersklrchen, drugi sekretar Ambasade Republike Rumunije Dragoš Lacraru, prva savjetnica Ambasade Republike Srbije Nataša Ivanov, savjetnica ambasadora Republike Bugarske Djovanina Dokova, šefica Misije OSCE u Crnoj Gori Maryse Daviet, šefica Sektora za politiku, evropske integracije i trgovinu u Delegaciji EU u Crnoj Gori Plamena Halačeva i saradnica u Kancelariji UNICEF-a Ana Dautović.

- Na Petoj sjednici održanoj 18. aprila razmotreni su: Izvještaj o sprovođenju Programa sprovođenja 2015-2016 Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti (PAPRR) za 2016. godinu i Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti (PAPRR) 2017-2021 sa Programom sprovođenja za period 2017-2018.

Članovima/icama Odbora Izvještaj o sprovođenju Programa sprovođenja 2015-2016 Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti (PAPRR) za 2016. godinu, predstavila je načelnica Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti Biljana Pejović.

Izvještaj je usvojila Vlada Crne Gore u martu 2017. godine, a pripremlilo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava. Izvještaj je dat u tabelarnom prikazu sa informacijama koje su dobijene od kontakt osoba nadležnih

institucija, koje su prepoznate kao nosioci aktivnosti ili partneri na sprovođenju mjera iz PAPRR-a. Evaluacija PAPRR-a 2013-2017, koji je pripremljen od strane eksterne evaluatorke koju je angažovala Kancelarija UNDP-a Crnoj Gori u okviru projekta „Podrška antidiskriminacionim i politikama rodne ravnopravnosti IPA 2014“, ukazuje da je u prethodnom periodu došlo do unapređenja kako zakonodavnog, tako i institucionalnog okvira za postizanje rodne ravnopravnosti i da postoje vidljivi rezultati u svim oblastima, ali da uvijek ima prostora za dalje unapređenje. Konstatovano je da su postignuti konkretni i mjerljivi rezultati u oblastima: suzbijanje nasilja nad ženama, politička participacija žena i ekonomsko osnaživanje žena. Ove oblasti predstavljaju tri ključne komponente Programa rodne ravnopravnosti. Pored Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore i institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, kao institucionalni mehanizmi za sprovođenje politike rodne ravnopravnosti, svojim aktivnostima značajno su unaprijedili stanje u ovoj oblasti. Podrška aktivnostima iz ovog izvještaja je data i od strane međunarodnih organizacija – Kancelarije UNDP-a i Misije OEBS-a u Crnoj Gori, koje su kao partnerske organizacije pružale i finansijsku i tehničku pomoć, a podršku je pružila i Delegacija Evropske unije u Crnoj Gori. Nevladine organizacije koje se bave zaštitom i unapređenjem ljudskih prava i prava žena imale su značajnu ulogu u sprovođenju aktivnosti kroz svoje samostalne projekte i kroz učešće u zajedničkim projektima i kampanjama. Veliki broj aktivnosti iz ovog izvještaja inkorporiran je u izvještajima o realizaciji akcionih planova za pregovaračka poglavlja 23 - Pravosuđe i temeljna prava i 19 - Socijalna politika i zapošljavanje, koji su pokazali da su sve mjere predviđene ovim akcionim planovima u potpunosti realizovane. Crna Gora je u maju 2016. godine postala 29. članica inicijative „Partnerstvo za jednake budućnosti“, koja je posvećena ekonomskom i političkom snaženju žena na nacionalnom i globalnom nivou. Pomenuta inicijativa predstavlja promociju nacionalnih projekata i politika, a pogotovo promociju nacionalne politike rodne ravnopravnosti. Otvorena je posebna web stranica inicijative „Partnerstvo za jednake budućnosti“.

Nakon rasprave, predsjednica Odbora je konstatovala da je Odbor razmotrio Izvještaj o sprovođenju Programa sprovođenja 2015-2016 Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti (PAPRR) za 2016. godinu

Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti (PAPRR) 2017-2021 predstavlja treći po redu razvojni dokument za implementaciju politike rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori. Kao i prethodna dva, i ovaj dokument zasnovan je na međunarodnim i domaćem pravnom okviru koji tretira problematiku rodne ravnopravnosti. Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti (PAPRR) 2017-2021 i Program sprovođenja za period 2017-2018 kreirani su kroz proces koji je vodilo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava – Odjeljenje za rodnu ravnopravnost. Proces izrade Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti (PAPRR) 2017-2021. i Programa sprovođenja za period 2017-2018 je obuhvatio: eksternu evaluaciju prethodno sprovedenog PAPRR-a; formiranje multisektorske radne grupe za izradu plana čiji su članovi i članice bili/e predstavnici/e institucija i organizacija civilnog društva; organizovanje tematskih radionica sa predstavnicima/ama svih relevantnih sektora a u cilju dobijanja mišljenja i predloga za novi strateški dokument; sprovođenje javnih konsultacija sa građanima i građankama putem objavljivanja Nacrta na sajtu nadležnog ministarstva i mogućnosti davanja komentara putem predložene online forme. PAPRR se donosi za period od četiri godine i sprovodiće se u skladu sa dvogodišnjim planovima sprovođenja.

Uspješna realizacija Plana aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori (2017 - 2021), koji je usvojila Vlada Crne Gore, zahtijeva saradnju i koordinaciju Ministarstva za ljudska i manjinska prava, odnosno Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti sa svim ministarstvima, organima državne uprave, sa Skupštinom Crne Gore, javnim ustanovama, organima lokalne samouprave i organima lokalne uprave i civilnim sektorom. PAPRR se donosi za period od četiri godine za oblasti definisane u skladu sa Pekinškom deklaracijom i Planom za akciju. Od 12 kritičnih oblasti u kojima je najizraženija rodna neravnopravnost u Pekinškoj deklaraciji, Crna Gora se opredijelila za osam oblasti u kojima namjerava u narednom vremenskom periodu da djeluje u cilju postizanja rodne ravnopravnosti, i to: unapređenje rodne ravnopravnosti i ljudskih prava žena; rodno osjetljivo vaspitanje i obrazovanje; rodna ravnopravnost u ekonomiji; rodno osjetljiva zdravstvena zaštita; rodno zasnovano nasilje; rodna ravnopravnost u medijima, kulturi i sportu; ravnopravnost u procesu odlučivanja u političkom i javnom životu i institucionalni mehanizmi za primjenu politika rodne ravnopravnosti i međunarodna saradnja. U svakoj oblasti je određen strateški cilj, definisane su aktivnosti, nosioci, partneri, vremenski okvir, indikatori, sredstva verifikacije i potrebna finansijska sredstva za realizaciju predviđenih aktivnosti. Sprovođenje plana je obaveza svih sektora, te se i izvještavanje mora sprovoditi u skladu sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti i njime definisanim obavezama. Nadležna ministarstva dužna su jednom godišnje izvijestiti Ministarstvo za ljudska prava (Odjeljenje za rodnu ravnopravnost) o sprovođenju mjera iz ovog plana, ali i drugih aktivnosti sa ciljem osiguranja rodne ravnopravnosti.

Nakon rasprave, predsjednica Odbora je konstatovala da se Odbor upoznao sa Planom aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti (PAPRR) 2017-2021 sa Programom sprovođenja za period 2017-2018.

-Na Sedmoj sjednici održanoj 31. maja 2017. godine razmotren je Akcioni plan za primjenu Rezolucije 1325 Savjeta bezbjednosti UN – Žene, mir i bezbjednost u Crnoj Gori (2017-2018) .

Akcioni plan za primjenu Rezolucije 1325 SB UN – Žene, mir i bezbjednost u Crnoj Gori (2017-2018), donijela je Vlada Crne Gore u februaru 2017. godine, a pripremila Ministarstvo odbrane. Samostalna savjetnica u Direktoratu za ljudske resurse u Ministarstvu odbrane, Radmila Đakonović, informisala je članove/ice Odbora da Akcioni plan ima za cilj da obezbijedi integrisanost rodne perspektive u sistem bezbjednosti kroz povećano učešće žena u odlučivanju i mirovnim procesima; zaštitu žena i djevojaka u konfliktnim zonama, kao i integraciju rodne perspektive i rodnog obrazovanja u mirovne operacije. Praćenje realizacije Akcionog plana za primjenu Rezolucije SB UN 1325 – Žene, mir i bezbjednost u Crnoj Gori (2017-2018), zadatak je Međuresorske radne grupe, institucionalnog mehanizma, koji je u obavezi da dva puta godišnje izvještava o sprovođenju Akcionog plana na zajedničkoj sjednici Odbora za bezbjednost i odbranu i Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, a jednom godišnje Vladu Crne Gore. Finansijska sredstva za realizaciju aktivnosti iz Akcionog plana se obezbjeđuju iz budžetskih sredstava nosioca aktivnosti, kao i iz sredstava donacija. U Ministarstvu odbrane započete su aktivnosti na realizaciji mjera iz Akcionog plana.

Predsjednica Odbora naglasila je da je Akcionim planom definisano osnivanje ad hoc poslaničke grupe u Skupštini Crne Gore koja će pomagati u promociji Rezolucije Savjeta bezbjednosti UN 1325 i primjeni Plana, a čije će formiranje inicirati Odbor za rodnu ravnopravnost u saradnji sa Odborom za bezbjednost i odbranu.

Nakon rasprave predsjednica Odbora Nada Drobnjak je konstatovala da je Odbor razmotrio i podržao

Akcionni plan za primjenu Rezolucije 1325 SB Ujedinjenih nacija – Žene, mir i bezbjednost u Crnoj Gori (2017-2018) i da je tokom raspave izrazio uvjerenje da će sa Ministarstvom odbrane saradivati u realizaciji pojedinih aktivnosti utvrđenih Akcionim planom.

-Na Devetoj sjednici održanoj 10. novembra Odbor je upoznat sa sadržajem *Zaključnih zapažanja o Drugom periodičnom izvještaju Crne Gore o sprovođenju Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW Konvencija)*, koji je razmatran na 67. zasjedanju CEDAW Komiteta, koje je održano u Ženevi, jula 2017. godine. Delegaciju Crne Gore koja je prezentovala Izvještaj predvodio je ministar za ljudska i manjinska prava Mehmet Zenka.

Drugi periodični izvještaj o sprovođenju Konvencije o eliminaciji svih oblika diskriminacije žena (CEDAW Konvencija), usvojila je Vlada Crne Gore, u oktobru 2015. godine, a pripremlilo Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, nakon čega je prosljeđen Komitetu za eliminaciju svih oblika diskriminacije žena (CEDAW Komitetu). Podaci ukazuju da je Crna Gora ostvarila napredak u pogledu integrisanja politike rodne ravnopravnosti u različitim segmentima društva, te da je unaprijeđen zakonodavni okvir zaštite ljudskih prava žena u okviru kojeg su implementirani međunarodni standardi, a ojačani su i institucionalni mehanizmi rodne ravnopravnosti i jednakosti između muškaraca i žena.

CEDAW Komitet je razmotrio Drugi periodični izvještaj Crne Gore, na svojim sastancima održanim 11. jula 2017. godine, u Ženevi. Sa članovima Delegacije Crne Gore vođen je konstruktivni dijalog. Pitanja su bila koncipirana prema članovima Konvencije. U fokusu interesovanja bila je politička participacija, odnosno koje mjere preduzimaju Skupština Crne Gore i političke partije u vezi sa većim političkim aktivizmom i afirmisanjem liderstva, kao i djelovanje parlamentarne mreže žena. U okviru rodno zasnovanog nasilja pitanja su se odnosila na sprovođenje zakona iz oblasti zaštite od nasilja i multidisciplinarnog odgovora na nasilje. Od posebnog interesovanja bila je oblast borbe protiv trafikinga, eksploatacije ili prostitucije i mjere koje preduzimaju nadležne institucije u cilju suzbijanja i zaštite. Komitet je upoznat sa izmjenama i dopunama svih zakona koji su u oblasti postizanja rodne ravnopravnosti inovirani u cilju usaglašavanja sa međunarodnim standardima.

Nakon razmatranja periodičnog Izvještaja i odgovora na dodatna pitanja, kao i interaktivnog dijaloga sa delegacijom na pomenutom zasjedanju, Komitet je u iznešenim zaključnim stavovima dao preporuke u vidu prioritarnih zadataka, koji se moraju realizovati do podnošenja sljedećeg periodičnog izvještaja. Takođe, Komitet zahtijeva od Crne Gore da u roku od dvije godine dostavi pisanu informaciju o preduzetim koracima za sprovođenje preporuka sadržanih u paragrafima 21 (c) dječji i/ili prisilni brak; 37 ekonomska i socijalna davanja; 43 (c) romske, aškalske i egipćanske žene i paragrafu 53 (b) u vezi sa Opštom preporukom br.29 (2013) o ekonomskim posljedicama braka, porodičnim odnosima i njihovom prestanku. Komitet u Zaključnim zapažanjima ohrabruje državu članicu da u najkraćem mogućem roku prihvati amandman na član 20 (1) Konvencije o vremenu sastanka Komiteta.

U Zaključnim zapažanjima Komitet, između ostalog, izražava zabrinutost iz svojih prethodnih zaključnih zapažanja da Zakon o izboru odbornika i poslanika koji predviđa kvotu od 30 procenata za žene kandidatkinje na izbornim listama političkih partija ne zahtijeva da svaka treća pozicija na listi bude dodijeljena ženama kandidatkinjama (paragraf 28). Takođe, Komitet ponavlja svoju pređašnju preporuku da se revidira kvota od 30 procenata u Izbornom zakonu kako bi se osiguralo na izbornim listama političkih partija da u svakoj grupi od tri kandidata, najmanje jedan kandidat bude žena

(paragraf 29). S tim u vezi, predsjednica Odbora predložila je da Odbor, u vezi sa preporukama sadržanim u paragrafima 28 i 29, upozna Radnu grupu za implementaciju preporuka OEBS/ODIHR, što je Odbor podržao. Takođe, Komitet je ukazao i na oblast Stereotipi i diskriminatorne prakse. U Zaključnim zapažanjima (paragraf 19) preporučuje državi članici, između ostalog, da strogo sprovede zabranu polno-selektivnih abortusa, uspostavi servise, uključujući telefonske linije za pomoć ženama koje su pod pritiskom da izvrše polno-selektivni abortus.

Nakon rasprave, predsjednica Odbora Nada Drobnjak konstatovala je da se Odbor upoznao sa sadržajem Zaključnih zapažanja o Drugom periodičnom izvještaju Crne Gore i da će u narednom periodu pratiti realizaciju datih preporuka.

3. Radionica

Odbor je, u saradnji sa Misijom OEBS-a u Crnoj Gori, uz podršku Kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR), organizovao dvodnevnu radionicu na temu „Uvođenje rodno aspekta u zakonodavstvo – Skupština Crne Gore“, u cilju realizacije jedne od mjera iz Plana aktivnosti za rodno osjetljivu Skupštinu Crne Gore, septembar 2016 – septembar 2018, koja predviđa izgradnju kapaciteta i procedura za realizaciju procjena rodno uticaja u fazama kreiranja i usvajanja zakona, politika i drugih akata. Radionica je održana 30. i 31. oktobra u hotelu „Podgorica“. Na otvaranju su govorile: Nada Drobnjak, predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost, Lia Magnaguagno, šefica programa za pitanja rodne ravnopravnosti Misije OEBS-a u Crnoj Gori i Lana Ačkar, savjetnica za pitanja rodne ravnopravnosti OEBS/ODIHR.

Predsjednica Odbora Nada Drobnjak predstavila je Plan aktivnosti za rodno osjetljivu Skupštinu Crne Gore, septembar 2016 – septembar 2018. godine, kao i mjere za njegovu realizaciju. Saopštila je da su Planom definisani ciljevi koji treba da budu postignuti u šest akcionih oblasti: Unapređenje i jačanje liderstva i posvećenost konceptu rodne ravnopravnosti kroz inkluzivni pristup; Rodna uravnoteženost u političkom zastupanju kroz uravnoteženost u brojevima i odgovornostima; Rodno odgovorno zakonodavstvo i politike koje usvaja Skupština Crne Gore; Unapređenje skupštinskih službi i infrastrukture sa ciljem dostizanja profesionalne izvrsnosti; Jačanje svijesti o rodnoj ravnopravnosti u skupštinskoj kulturi; Skupština kao zastupnik rodne ravnopravnosti: približavanje javnosti. U okviru akcionih oblasti definisane su aktivnosti/mjere, indikatori efekta, polazne osnove, odgovorna lica i vremenski okvir za njihovu realizaciju. Tokom diskusije predsjednica je naglasila da realizacija ovog plana treba da utiče na podizanje svijesti o pitanjima rodne ravnopravnosti i značaja integracija politika rodne ravnopravnosti, kao i uspostavljanje mehanizama ostvarivanja rodne ravnopravnosti u Skupštini Crne Gore.

Ekspertkinja Sofija Mandić prezentovala je međunarodne standarde za rodnu ravnopravnost i rodno senzitivno zakonodavstvo, kao i izradu analize zakonodavstva iz rodne perspektive. Učesnicima radionice predstavljena je i publikacija „Zakoni za žene i za muškarce: Praktični vodič za rodno-senzitivno zakonodavstvo“, kao dodatni materijal i podrška radu parlamentarnih odbora na ovim pitanjima.

Drugog dana rada vođena je diskusija o institucionalizaciji rodno senzitivne analize zakonodavstva.

Rasprava i diskusija rezultirale su usvajanjem zaključaka.

U radu dvodnevne radionice učestvovali su poslanici/e: Branka Tanasijević, Nikola Rakočević, Maja Bakrač, Sanja Pavićević, Adrijan Vuksanović, Marija Čatović, Miloš Nikolić, Jovanka Laličić i Danijel

Živković, sekretari/ke skupstinskih odbora i savjetnici/e u sekretarijatima odbora, načelnica Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Biljana Pejović i savjetnica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore Dina Knežević.

Tabelarni prikaz

Broj sjednica	12
Broj razmatranih tačaka dnevog reda	24
Trajanje sjednica u satima i danima	18,10 sati 12 dana
Broj razmatranih prijedloga zakona	2
Broj razmatranih prijedloga zakona o izmjenama i dopunama zakona	3
Broj razmatranih amandmana	
Broj podnijetih amandmana	
Broj razmatranih izvještaja koje pojedini organi saglasno zakonu dostavljaju Skupštini	1
Broj razmatranih izvještaja, strategija i drugih akata dostavljenih Odboru	4
Broj konsultativnih saslušanja	
Učešće na sjednici u skladu sa članom 67 Poslovnika Skupštine	202
Ostale aktivnosti Odbora (konferencije, javne tribine, sastanci, seminari, kampanje)	
- konferencije	8
- sastanci	11
- kampanje	1

MEĐUNARODNE I OSTALE AKTIVNOSTI

Naziv aktivnosti	Sastanak predsjednice Odbora sa šeficom Odjeljenja za demokratizaciju u Misiji OEBS-a u Crnoj Gori
Datum	3. februar 2017.
Mjesto	Skupština Crne Gore
Organizator	Odbor za rodnu ravnopravnost
Učesnici	Predsjednica Odbora Nada Drobnjak, šefica Odjeljenja za demokratizaciju u Misiji OEBS-a u Crnoj Gori Lia Magnaguagno i koordinatorka za poslove rodne ravnopravnosti Misije OEBS-a u Crnoj Gori Ana Milutinović
Kratak opis aktivnosti	U razgovoru je iskazana spremnost za nastavak uspješne saradnje, posebno kada je riječ o primjeni Plana aktivnosti za rodno odgovornu Skupštinu Crne Gore i praćenju primjene Zakona o rodnoj ravnopravnosti, u kontekstu kontrolne funkcije parlamenta, kao i o učešću žena u političkom i javnom životu.

Naziv aktivnosti	Webex sastanak u okviru Projekta „Studija OEBS-a o dobrostanju i sigurnosti žena – perspektiva rješavanja sukoba“
Datum	21. februar 2017.
Mjesto	Podgorica
Organizator	Misija OEBS-a u Crnoj Gori
Učesnici	Predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost i članica Odbora za ljudska prava i slobode Nada Drobnjak, zamjenik Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, kao i predstavnice Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Ministarstva odbrane, Ministarstva unutrašnjih poslova, Uprave policije, Ministarstva zdravlja i Instituta za javno zdravlje
Kratak opis aktivnosti	Učesnik/ce sastanka su razgovarali o mogućim izazovima koji se mogu desiti tokom realizacije projekta i predstavili zakonodavni i institucionalni okvir iz oblasti rodne ravnopravnosti u Crnoj Gori, kao i do sada postignute rezultate u ovoj oblasti. Nada Drobnjak predstavila je

	aktivnosti Odbora za rodnu ravnopravnost i Odbora za ljudska prava i slobode na polju sprječavanja i suzbijanja nasilja nad ženama i porodičnog nasilja, sa posebnim akcentom na rezultate Međunarodne konferencije „Opšte i specijalizovane usluge podrške za žene sa iskustvom nasilja – garancije dostupnosti i kvaliteta usluge“, koju je Odbor za rodnu ravnopravnost organizovao u novembru 2015. godine, na kojoj je usvojena Podgorička deklaracija protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici.
--	---

Naziv aktivnosti	Skup „Gastro suveniri i žensko preduzetništvo“
Datum	22. februar 2017.
Mjesto	Podgorica
Organizator	Privredna komora Crne Gore u saradnji sa Univerzitetom „Mediteran“ i preduzećem „Frutiera“
Učesnici	Predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost Nada Drobnjak, predstavnice Privredne komore Crne Gore i Univerziteta „Mediteran“
Kratak opis aktivnosti	Privredna komora Crne Gore, u okviru IPA projekta „Inovacija preduzetništva u turizmu kroz proizvodnju gastro suvenira zasnovanih na lokalnim inputima-GAS2GO“, u saradnji sa Univerzitetom „Mediteran“ i preduzećem „Frutiera“ realizuje aktivnosti za doprinos razvoju ženskog preduzetništva. Cilj projekta je da se preduzeća ojačaju inovativnim pristupom, i da sarađuju sa naučno-obrazovnim sektorom. Jedan od inovativnih načina proizvodnje je proizvodnja gastro suvenira, koja doprinosi otvaranju novih radnih mjesta, unapređenju turističke ponude, jačanju povjerenja u domaće proizvode, povećanju profita proizvođača, rastu lokalne zajednice. Predsjednica Odbora govorila je u okviru panela „Politika rodne ravnopravnosti-mogućnost i perspektive“.

Naziv aktivnosti	Sastanak poslanika/ca sa pedijatricom dr Nadin Burk Haris
Datum	28. februar 2017.
Mjesto	Skupština Crne Gore
Organizator	Predstavništvo UNICEF-a u Crnoj Gori u saradnji sa skupštinskim odborima – za rodnu ravnopravnost; zdravstvo, rad i socijalno staranje; ljudska prava i slobode i prosvjetu, nauku, kulturu i sport
Učesnici	Predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost Nada Drobnjak, predsjednik Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje Miodrag Radunović, predsjednik Odbora za ljudska prava i slobode Halil Duković, predsjednik Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport Pavle Goranović, članovi/ce navedenih odbor i šef Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori Bendžamin Perks
Kratak opis aktivnosti	Šef Predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori Bendžamin Perks, imao je uvodno izlaganje o kampanji „Zaustavimo nasilje“ koju su UNICEF i Vlada Crne Gore započeli 2016. godine. Predstavnic/e sva četiri odbora saglasni su da Crna Gora prepoznaje problem porodičnog nasilja, ali smatraju da još veći problem predstavlja društvena stigma koja se odnosi na porodično nasilje. Zajednički je zaključeno da je put ka rješavanju problema nasilja nad djecom u podizanju nivoa javne svijesti i na nacionalnom i na globalnom nivou. Istaknuto je da je kvalitetna i uspješna, kontinuirana saradnja UNICEF-a i Skupštine Crne Gore dala značajan doprinos u borbi protiv porodičnog nasilja, sa posebnim osvrtom na borbu protiv porodičnog nasilja nad djecom.

Naziv aktivnosti	Međuparlamentarni sastanak povodom Međunarodnog dana žena
Datum	8. i 9. mart 2017.
Mjesto	Brisel
Organizator	Odbor za prava žena i jednakost polova (FEMM) Evropskog parlamenta
Učesnici	Predsjednica i član Odbora Nada Drobnjak i Petar Porobić, predsjednik Evropskog parlamenta Antonio Tajani, komesarka za pravosuđe, potrošače i rodnu ravnopravnost Vera Jourova, zamjenica direktorke Kancelarije UN za prava žena pri Regionalnoj kancelariji za Evropu i Centralnu Aziju Alia El-Yassir, spisateljica, aktivistkinja i saradnica za nauku dr Vandana Ćiva, generalna sekretarka Međunarodne

	organizacije Francuske Mišel Žan, brojne visoke delegacije iz parlamenata zemalja članica EU, država kandidata i Parlamentarne skupštine Savjeta Evrope
Kratak opis aktivnosti	Sastanak je održan na temu „Ekonomsko osnaživanje žena: djelujemo zajedno“. U okviru panela, diskutovano je na teme – „Žene u STEM zanimanjima: napredak u zastoju ili urušavanje istog?“, „Globalna perspektiva: oslobađanje od nasilja i osnaživanje“, „Kreiranje rodno osjetljivih politika kao srž inkluzivnog rasta“, „Hoćemo li čekati čitav vijek da postignemo ravnotežu u dužini radnog vijeka između muškaraca i žena?“ i „Globalna perspektiva: ekonomsko osnaživanje žena i UN-ovi ciljevi održivog razvoja“. Delegacija Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore učestvovala je u radu dva panela „Globalna perspektiva: oslobađanje od nasilja i osnaživanje“ i „Globalna perspektiva: ekonomsko osnaživanje žena i UN-ovi ciljevi održivog razvoja“.
Dodatni komentar	U okviru obilježavanja Međunarodnog dana žena, u Evropskom parlamentu, je 8. marta organizovana svečanost dodjeljivanja EU nagrade za žene inovatorke, kojoj su prisustvovali predsjednica i član Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore

Naziv aktivnosti	Konferencija „Promocija ženskih prava i istorija ženskog pokreta“
Datum	24. aprila 2017.
Mjesto	Podgorica
Organizator	Glavni grad Podgorica
Učesnici	Predsjednica Odbora Nada Drobnjak, predstavnici/e Glavnog grada, Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Unije poslodavaca Crne Gore, Udruženja preduzetnica Crne Gore itd
Kratak opis aktivnosti	Konferenciju je otvorila v.d. pomoćnica sekretara za rad, mlade i socijalno staranje Ivana Vučinić. Tokom diskusije, između ostalog, saopštila je da je posvećenost promociji ženskih ljudskih prava i rodne ravnopravnosti neophodna za demokratski prosperitet svakog društva.

Naziv aktivnosti	Sjednica Koordinacionog odbora Ženskog preduzetništva
Datum	27. april 2017.
Mjesto	Podgorica
Organizator	Privredna komora Crne Gore
Učesnici	Predsjednica Odbora Nada Drobnjak, načelnica Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Biljana Pejović, predstavnik Evropske banke za obnovu i razvoj Nikolina Perović - Filipović i članice Koordinacionog odbora Ženskog preduzetništva
Kratak opis aktivnosti	Tokom sjednice razmatran je Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti (PAPRR) 2017-2012, predstavljen Business lens aparat Evropske banke za obnovu i razvoj, namijenjen ženama u biznisu, kao i projekat GAS2GO. U okviru pomenutog projekta, nakon sjednice, organizovana je i radionica na temu preduzetništva.

Naziv aktivnosti	Sastanak predstavnika/ca Mreže „Balkanska regija“
Datum	13. maj 2017.
Mjesto	Zagreb
Organizator	Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova Republike Hrvatsk
Učesnici	Predstavnic/e institucionalnih mehanizama za rodnu ravnopravnost Crne Gore, Hrvatske, Srbije i BiH. Crnu Goru su predstavljale predsjednica Odbora Nada Drobnjak i načelnica Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Biljana Pejović
Kratak opis aktivnosti	Tokom sastanka razmijenjene su informacije povodom aktuelnih politika u zemljama Balkanske regije, te dobre prakse i postignuća u oblasti rodne ravnopravnosti, kao i iskustava vezana za rodno osviješćenu politiku u regiji. Učesnici/e su predstavili strateška dokumenta i izazove sa kojima se suočavaju u sprovođenju politike rodne ravnopravnosti. Razgovarali su o održivim modalitetima saradnje i jačanju Mreže u cilju boljih i kvalitetnijih rješenja za nacionalne politike

	posebno u tri oblasti od zajedničkih interesa zemalja Balkanske regije – mir i sigurnost, ekonomsko osnaživanje i nasilje nad ženama i u porodici. Na sastanku je zaključeno da je neophodno raditi na jačanju Mreže i njene finansijske održivosti kroz obezbjeđivanje sigurnog donatora i nastavka kontinuirane saradnje na unapređenju rodne politike u regiji Zapadnog Balkana.
Dodatni komentar	Predstavnice iz institucionalnih mehanizama iz Crne Gore su predstavile rezultate dosadašnje politike rodne ravnopravnosti i aktuelni, treći strateški dokument Plan aktivnosti za postizanje rodne ravnopravnosti, kao i rezultate na unapređenju zakonodavnog i institucionalnog okvira.

Naziv aktivnosti	Sastanak predsjednice Odbora sa savjetnicom za vladavinu prava i evropske integracije u Delegaciji EU
Datum	15. maj 2017.
Mjesto	Skupština Crne Gore
Organizator	Odbor za rodnu ravnopravnost
Učesnici	Predsjednica Odbora Nada Drobnjak i savjetnica za vladavinu prava i evropske integracije u Delegaciji EU u Podgorici Barbara Rotovnik i programska menadžerka za demokratiju i ljudska prava u Delegaciji EU u Podgorici Mladenka Tešić
Kratak opis aktivnosti	U razgovoru je iskazana spremnost za nastavak uspješne saradnje, posebno kada je riječ o primjeni Plana aktivnosti za rodno odgovornu Skupštinu Crne Gore i praćenju primjene Zakona o rodnoj ravnopravnosti.

Naziv aktivnosti	Regionalna konferencija o ulozi parlamenata u ostvarivanju ciljeva održivog razvoja i Globalna konferencija „Izgradnja povjerenja građana kroz otvorenost i angažovanje“
Datum	18 - 20. maja 2017.
Mjesto	Kijev, Ukrajina
Organizator	Parlament Ukrajine u saradnji sa međunarodnim organizacijama
Učesnici	Predsjednica Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore Nada Drobnjak, visoki predstavnici parlamenata, vlada i nevladinih organizacija
Kratak opis aktivnosti	<p>Na Regionalnoj konferenciji o ulozi parlamenata u ostvarivanju ciljeva održivog razvoja, predsjednica Odbora Nada Drobnjak aktivno je učestvovala u radu panela – „Zastupanje, rodna ravnopravnost, otvorenost i ne ostavljati nikoga iza sebe“.</p> <p>Na Konferenciji je istaknuto da svaka zemlja ima obavezu da sprovede Agendu 2030 i Ciljeve održivog razvoja (SDGs), da prati napredak i redovno izvještava globalnu zajednicu o rezultatima i izazovima. Ključni element u primjeni navedenih ciljeva je „nacionalizacija“, koja bi uzela u obzir specifične potrebe građana određene države, što podrazumijeva da se, umjesto primjene jednoobraznog pristupa, ciljevi održivog razvoja sprovode i prate primjenom indikatora prilagođenih pojedinim zemljama i njihovim razvojnim planovima i strategijama. U raspravi je naglašeno da parlamenti imaju ključnu ulogu i jedinstvenu poziciju u predstavljanju različitih geografskih područja, socijalnih i etničkih grupa, političkih stavova i tradicija. Svaka od osnovnih uloga parlamenata: predstavnička, zakonodavna, budžetska i kontrolna, mogu biti efikasno iskorišćene za pružanje podrške u sprovođenju ciljeva održivog razvoja. Stoga, uloga parlamenata je bitna u pogledu jačanja osjećaja posvećenosti ovim ciljevima, kao ciljevima od nacionalnog značaja, doprinoseći tako bržem napretku na putu razvoja.</p> <p>Na Globalnoj konferenciji „Izgradnja povjerenja građana kroz otvorenost i angažovanje“, razmotreno je pitanje kako zakonodavna otvorenost može ojačati povjerenje javnosti u predstavničke institucije i izgraditi odgovarajuće zakonodavstvo za 21. vijek. Takođe, na konferenciji je bilo riječi kako parlamenti mogu najbolje iskoristiti novu politiku zakonodavnog angažmana Partnerstva otvorenih vlada, kako bi razvili i primjenjivali zakonodavnu otvorenost.</p>

Naziv aktivnosti	Druga pregledna konferencija OEBS-a o rodnoj ravnopravnosti
Datum	12. i 13. jun 2017. godine
Mjesto	Beč
Organizator	OEBS
Učesnici	Članica Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore Branka Tanasijević, predstavnici država učesnica OEBS-a, organizacija civilnog društva, akademske zajednice, ministarka za porodicu i mlade Republike Austrije Sofi Karmasin, prva zamjenica direktora ODIHR-a Katarina Gardaphadže, ambasador Pol Berkes i direktor kancelarije Generalnog sekretara OEBS-a.
Kratak opis aktivnosti	<p>Konferencija je održana na temu implementacije Akcionog plana za promovisanje rodne ravnopravnosti OEBS-a iz 2004. godine, i predstavljala je platformu za razmjenu mišljenja između predstavnika država učesnica OEBS-a, organizacija civilnog društva i akademske zajednice o progresu postignutom u primjeni Akcionog plana, primjerima pozitivne prakse, izazovima i otvorenim pitanjima kao i razmatranje daljih aktivnosti. U okviru posebnih radnih panela diskutovalo se o učešću žena u sektoru bezbjednosti, političkom i javnom životu, jednakim ekonomskim mogućnostima i ekonomskom osnaživanju žena, borbi protiv rodno zasnovanog nasilja i osnaživanju institucionalnih mehanizama za postizanje rodne ravnopravnosti.</p> <p>Članica Odbora Branka Tanasijević učestvovala je u radu četiri panela: „Učešće žena u političkom i javnom životu“, „Borba protiv rodno zasnovanog nasilja“, „Jačanje institucionalnih mehanizama za rodno orodnjavanje -izazovi i izgledi“ i „Pitanja koja se pojavljuju i načini kako da se sprovodi OEBS-ov Akcioni plan za rodnu ravnopravnost iz 2004. godine“.</p>

Naziv aktivnosti	Konferencija „Žene u menadžmentu u Crnoj Gori – Podrška liderstvu i profesionalnom razvoju žena u Crnoj Gori“
Datum	21. jul 2017.
Mjesto	Podgorica
Organizator	Unija poslodavaca Crne Gore (UPCG) i Međunarodna organizacija rada (ILO), u saradnji sa Ministarstvom rada i socijalnog staranja, Ministarstvom za ljudska i manjinska prava, Direkcijom za razvoj malih i srednjih preduzeća – Ministarstvo ekonomije i Asocijacionom poslovnih žena Crne Gore
Učesnici	Predsjednica Odbora Nada Drobnjak, generalna sekretarka Unije poslodavaca Crne Gore (UPCG) Suzana Radulović, predstavica Međunarodne organizacije rada (ILO) Katarina Crnjanski-Vlajčić, državna sekretarka Ministarstva rada i socijalnog staranja Vukica Jelić, načelnica Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Biljana Pejović, direktor Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća – Ministarstvo ekonomije Aleksandar Pavićević i predsjednica Asocijacije poslovnih žena Crne Gore Ljubica Kostić-Bukarica
Kratak opis aktivnosti	Konferencija je organizovana u okviru projekta „Žene u menadžmentu u Crnoj Gori – Podrška liderstvu i profesionalnom razvoju žena u Crnoj Gori“ koji sprovodi Unija poslodavaca Crne Gore, a finansira ga Međunarodna organizacija rada. Projekat Unije poslodavaca Crne Gore predstavlja dio projekta Međunarodne organizacije rada „Promocija inkluzivnih rješenja na tržištu rada na Zapadnom Balkanu“. Predsjednica Odbora na otvaranju Konferencije, između ostalog, saopštila je da je Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore u svom radu posvećen kreiranju ambijenta u kome će biti ostvarena rodna ravnopravnost, kao i unapređenju političkih i ekonomskih prava žena, ali i sigurnosti i ženskih prava uopšte.

Naziv aktivnosti	Sastanak predsjednice Odbora sa predstavnicima/ama relevantnih institucija iz Republike Srbije, CARE International Balkans-a iz Bosne i Hercegovine, Romskog ženskog centra „Bibija“, Beograd i Centra za romske inicijative, Nikšić
Datum	10. oktobar 2017. godine
Mjesto	Skupština Crne Gore
Organizator	Odbor za rodnu ravnopravnost
Učesnici	Predsjednica Odbora Nada Drobnjak, državni sekretar Ministarstva za građevinarstvo, saobraćaj i infrastrukturu Republike Srbije i predsednik Saveta za unapređenje položaja Roma i sprovođenje Dekade uključivanja Roma Nenad Ivanišević, zamjenica Zaštitnika građana za prava deteta i rodnu ravnopravnost Republike Srbije Gordana Stevanović, pomoćnica ministarke građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture Republike Srbije Jovanka Atanacković, Aleksandra Milojković Novikova, Kancelarija za ljudska i manjinska prava Grupa za unapređenje položaja Roma, Danijela Lakatoš, Ministarstvo rada i socijalne politike i boračka prava-Sektor za antidiskriminacionu politiku i unapređenje rodne ravnopravnosti Republike Srbije, Vesna Acković, Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije, Jadranka Milićević, CARE International, Balkans, Fana Delija, izvršna direktorica Centra za romske inicijative Nkšić i Slavica Vasić, NVO „Bibija“, Republika Srbija.
Kratak opis aktivnosti	Na sastanku su razmijenjena iskustva na sprječavanju dječjih, ugovorenih brakova u zajednici Roma i Egipćana. Predsjednica Odbora Nada Drobnjak naglasila je da Odbor za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, nastoji da afirmiše politiku antidiskriminacije, kao i aktivnosti koje daju podsticaj unaprjeđenju ukupnog položaja romske i egipćanske zajednice, poštovanju ljudskih prava i sloboda i posebno sticanju uslova za bolji položaj i zaštitu djece i žena u romskoj i egipćanskoj populaciji. Takođe, naglasila je da i dalje treba ulagati napor u podizanje svijesti o zabrani prisilnih i dječjih brakova, jer ugovoreni brakovi predstavljaju nasilje, iako se pokušavaju opradati činjenicom da su dio romske tradicije, kao i da NVO Centar za romske inicijative i druge nevladine organizacije koje se bave ovim pitanjima već duže vrijeme ulažu napor da tu pojavu učine vidljivom i prekinu njeno višedecenijsko postojanje. Istakla je da je u Akcionom planu za primjenu Rezolucije 1325 SB UN „Žene, mir i bezbjednost u Crnoj Gori“ (2017-2018) takođe prepoznata aktivnost na suzbijanju dječjih prisilnih ugovorenih brakova.

Dodatni komentar	Studijska posjeta predstavnika/ca Romskog ženskog centra „Bibija“ i relevantnih institucija iz Republike Srbije i CARE International Balkans-a iz Bosne i Hercegovine dio je projekta „Za aktivnu inkluziju i prava Romkinja na Zapadnom Balkanu II-FAIR II“ koji se implementira na teritoriji Bosne i Hercegovine, Republike Srbije i Crne Gore, uz podršku Austrian Development Cooperation (ADC).
------------------	---

Naziv aktivnosti	Sastanak predsjednice Odbora sa članicom tima koji sprovodi evaluaciju sistema za nadgledanje dječjih prava u Crnoj Gori
Datum	11. oktobar 2017.
Mjesto	Skupština Crne Gore
Organizator	Odbor za rodnu ravnopravnost
Učesnici	Predsjednica Odbora Nada Drobnjak i istraživačica iz konsultantske kuće Coram international UK-a, članica tima koji sprovodi drugu fazu nezavisne evaluacije sistema za nadgledanje dječjih prava u Crnoj Gori Jorun Arndt
Kratak opis aktivnosti	Predsjednica Odbora upozнала je gospođu Jourun Arndt sa aktivnostima Odbora na sagledavanju rodnog aspekta dječjih prava, posebno naglasivši aktivnosti Odbora o pitanju ranih ugovorenih dječjih brakova u zajednici Roma i Egipćana. Nezavisnu evaluaciju sistema dječjih prava u Crnoj Gori inicirao je UNICEF u cilju sagledavanja postojećeg stanja i definisanja preporuka koje će doprinijeti kreiranju podsticajnog okruženja u kome će kvalitet nadgledavanja dječjih prava biti unaprijeđen, dijete prepoznato kao subjekt prava i obezbijedena efektivna realizacija i zaštita prava djeteta.

Naziv aktivnosti	Sedmi Beogradski bezbjednosni forum „Izgradnja zajedničke budućnosti u doba neizvjesnosti“
Datum	11 - 13. oktobra 2017.
Mjesto	Beograd
Organizator	Beogradski fond za političku izuzetnost (BFPE) – Beogradski centar za bezbjednosnu politiku i Evropski pokret u Srbiji
Učesnici	Skupu je prisustvovalo 700 učesnika, među kojima više od 120 govornika - predsjednica Odbora Nada Drobnjak, predsjednik Srbije Aleksandar Vučić, predsjednica Vlade Srbije Ana Brnabić, generalni

	direktor Direkcije EU za pregovore o proširenju i susjedsku politiku Kristijan Danijelson, zamjenica generalnog sekretara NATO Rouz Gotemeler, ministri spoljnih poslova Srbije i Bosne i Hercegovine i druga značajna imena regionalne i međunarodne političke i diplomatske scene, kao i perpektivni istraživači.
Kratak opis aktivnosti	Tokom trodnevnog rada razmijenjena su mišljenja o aktuelnim bezbjednosnim pitanjima između donosilaca odluka, predstavnika bezbjednosnih institucija, akademske zajednice i civilnog društva sa Balkana, ali i ostalih djelova Evrope i svijeta. Centralne teme skupa bile su budućnost Evropske unije i evropska perspektiva Balkana, odgovori na rastuću nejednakost i sveprisutni populizam. Pored ostalog, govoreno je o upravljanju migracijama, ekonomskim uticajima, mekoj moći, kao i fenomenu postistine i proksi ratovima, odnosu religije i bezbjednosti, e-upravi, uticaju žena na politiku na Balkanu, kao i takozvanih milenijaša. Predsjednica Odbora Nada Drobnjak govorila je na sesiji „Žene Balkana za nove politike“ (u partnerstvu sa OEBS-om) u okviru panela pod nazivom „Izazovi nejednakosti i koraci naprijed“. U okviru ovog panela izlagale su: Alenka Bratušek, bivša premijerka Slovenije, dr Sanda Rašković Ivić, poslanica i bivša predsjednica Demokratske stranke Srbije, Editx Harxhi, izvršna direktorica Albanskog centra za politiku i Vildana Džekman, aktivistkinja Fondacije CURE.
Dodatni komentar	Beogradski bezbjednosni forum pokrenut je 2011. godine i rezultat je inicijative tri organizacije civilnog društva: Beogradskog fonda za političku izuzetnost, Evropskog pokreta u Srbiji i Beogradskog centra za bezbednosnu politiku.

Naziv aktivnosti	Dvodnevna radionica na temu „Uvođenje rodnog aspekta u zakonodavstvo – Skupština Crne Gore“
Datum	30. i 31. oktobar 2017.
Mjesto	Podgorica
Organizator	Odbor za rodnu ravnopravnost u saradnji sa Misijom OEBS-a u Crnoj Gori, uz podršku Kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR)
Učesnici	Predsjednica i članovi/ce Odbora - Nada Drobnjak, Branka Tanasijević, Nikola Rakočević, Maja Bakrač i Sanja Pavićević, polanici/ce: Adrijan Vuksanović, Marija Čatović, Miloš Nikolić, Jovanka Laličić i Danijel Živković, šefica programa za pitanja rodne ravnopravnosti Misije OEBS

	u Crnoj Gori Lia Magnaguagno, savjetnica za pitanja rodne ravnopravnosti OEBS/ODIHR Lana Ačkar, ekspertkinja Sofija Mandić, načelnica Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Biljana Pejović, savjetnica Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore Dina Knežević, seretari/ke skupštinskih odbora i savjetnici/e u sekretarijatima odbora
Kratak opis aktivnosti	<p>Odbor je u saradnji sa Misijom OEBS-a u Crnoj Gori, uz podršku Kancelarije za demokratske institucije i ljudska prava (ODIHR), organizovao dvodnevnu radionicu na temu „Uvođenje rodno aspekta u zakonodavstvo – Skupština Crne Gore“, u cilju realizacije jedne od mjera iz Plana aktivnosti za rodno osjetljivu Skupštinu Crne Gore, septembar 2016 - septembar 2018, koja predviđa izgradnju kapaciteta i procedura za realizaciju procjena rodno uticaja u fazama kreiranja i usvajanja zakona, politika i drugih akata. Predsjednica Odbora predstavila je Plan, kao i mjere za njegovu realizaciju. Tokom diskusije predsjednica je naglasila da realizacija ovog plana treba da utiče na podizanje svijesti o pitanjima rodne ravnopravnosti i značaja integracija politika rodne ravnopravnosti, kao i uspostavljanje mehanizama ostvarivanja rodne ravnopravnosti u Skupštini Crne Gore. Ekspertkinja Sofija Mandić prezentovala je međunarodne standarde za rodnu ravnopravnost i rodno senzitivno zakonodavstvo, kao i izradu analize zakonodavstva iz rodne perspektive. Učesnicima radionice predstavljena je i publikacija „Zakoni za žene i za muškarce: Praktični vodič za rodno-senzitivno zakonodavstvo“, kao dodatni materijal i podrška radu parlamentarnih odbora na ovim pitanjima.</p> <p>Drugog dana rada vođena je diskusija o institucionalizaciji rodno-senzitivne analize zakonodavstva. Rasprava i diskusija rezultirale su usvajanjem zaključaka.</p>

Naziv aktivnosti	Sastanak predsjednice Odbora sa predstavnicama Grupe eksperata za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (GREVIO)
Datum	7. novembar 2017.
Mjesto	Podgorica
Organizator	Predstavnice Grupe eksperata za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (GREVIO)

Učesnici	Predsjednica Odbora Nada Drobnjak, predstavnice Grupe eksperata za borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (GREVIO) Marceline Naudi i Helena Leitao i njihovi saradnici/e
Kratak opis aktivnosti	Predsjednica Odbora informisala je učesnike/ce sastanka o aktivnostima Odbora u promovisanju Konvencije Savjeta Evrope o prevenciji i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija). Tokom razgovora naglasila je da je na inicijativu Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore, a uz podršku Misije OEBS-a izrađena analiza izvoda iz zakonskih propisa u Crnoj Gori i procjena njihove usaglašenosti sa Istanbulskom konvencijom. Ocjene i preporuke sadržane u Mišljenju ODHR-a, koji je sačinio ekspertsku analizu, predstavljaju podstrek institucijama u Crnoj Gori, za nastavak aktivnosti u cilju daljeg usaglašavanja odredbi domaćeg zakonodavstva sa odredbama Istanbulske konvencije. Takođe, Odbor je, kao značajan institucionalni mehanizam za zaštitu prava žena, dao snažan doprinos u promovisanju Konvencije kroz organizovanje tematskih sjednica i učešća u globalnim kampanjama „Jedna milijarda ustaje protiv nasilja“ i „16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama“, koje imaju za cilj da spriječe nasilje nad ženama i povećaju njihova ljudska prava i slobode.

Naziv aktivnosti	Sastanak predsjednice Odbora sa učesnicama Projekta „Jačanje aktivizma mladih u prevenciji rodno zasnovanog nasilja“
Datum	13. novembar 2017.
Mjesto	Skupština Crne Gore
Organizator	Odbor za rodnu ravnopravnost
Učesnici	Predsjednica Odbora Nada Drobnjak i učesnice Projekta
Kratak opis aktivnosti	Projekat „Jačanje aktivizma mladih u prevenciji rodno zasnovanog nasilja“ realizuje „SOS telefon za žene i djecu žrtve nasilja“. Cilj ovog projekta je da stvori mrežu mladih aktivista/kinja spremnih za volontersko uključivanje u inicijative civilnog sektora u oblasti prevencije nasilja, te da na taj način osnaže mlade da djeluju u borbi protiv nasilja na svim nivoima, stvarajući mehanizme koji mogu garantovati izgradnju pozitivne prakse. Predsjednica Odbora upoznala je učesnice Projekta sa aktivnostima Odbora za rodnu ravnopravnost, koji je, kao značajan institucionalni mehanizam za zaštitu prava žena, dao snažan doprinos u promovisanju

	Konvencije Savjeta Evrope o sprječavanju i suzbijanju nasilja nad ženama i nasilja u porodici (Istanbulska konvencija) kroz organizovanje tematskih sjednica i učešćem u globalnim kampanjama.
--	--

Naziv aktivnosti	Samit „Žene političke liderke“
Datum	28 - 30. novembra 2017.
Mjesto	Rejkjavik, Island
Organizator	Organizacija „Žene političke liderke“ (WPL) u saradnji sa Savjetom žena svjetskih liderki (CWWL), Parlamentom i Vladom Islanda
Učesnici	Predsjednica Odbora Nada Drobnjak, predsjednice i premijerke država, ministarke, parlamentarke i gradonačelnice iz cijelog svijeta
Kratak opis aktivnosti	<p>Forum je održan pod motom „Mi to možemo“ i svjetske liderke razmijenile su mišljenja o globalnim izazovima, najbolje prakse u vezi s ostvarenjem rodne ravnopravnosti i učestvovala u političkom dijalogu koji odražava uticaj i budućnost žena liderki u cijelom svijetu. U toku trodnevnog rada konferencije, predsjednica Odbora učestvovala je na s sljedećim sesijama: „Stop seksizmu-#metoo“; „Žene u mirovnim snagama“; „Svjetski poredak koji se mijenja? Preispitivanje politika mira, bezbjednosti i odbrane“; „Put naprijed: Živjeti digitalno?“; „Mjesto žene u politici“; „Praviti trgovinu, a ne rat“; „Od djevojčice do lidera-vodi kao djevojčica“; „Težnja ka rodnoj ravnopravnosti: tegoban posao“; „Kada investirate u djevojčice i žene, svi pobjeđuju“; „Island: globalni lider u rodnoj ravnopravnosti“; „Kako pretvoriti ciljeve održivog razvoja u stvarnost“.</p> <p>Na otvaranju Konferencije, govorili su: predsjednik Islanda, predsjednik Parlamenta Islanda, predsjednica WPL-a, predsjednik Vlade Islanda, kao i ministar vanjskih poslova Islanda. Specijalna gošća Konferencije bila je i prva demokratski izabrana predsjednica Islanda Vigdis Finnbogadóttir (1980-1996).</p>

Naziv aktivnosti	Konferencija „Deset godina rada u oblasti rodne ravnopravnosti – dostignuća i izazovi“
Datum	11. decembar 2017.
Mjesto	Podgorica

Organizator	Misija OEBS-a u Crnoj Gori
Učesnici	Predsjednica Odbora Nada Drobnjak, ministarka javne uprave Suzana Pribilović, šefica Misije OEBS-a u Crnoj Gori Maryse Daviet, savjetnica za rodna pitanja OEBS-a Amarsanaa Darisuern, prof. Marijana Pajvančić, načelnica Odjeljenja za poslove rodne ravnopravnosti u Ministarstvu za ljudska i manjinska prava Biljana Pejović i dr.
Kratak opis aktivnosti	Konferencija je organizovana povodom obilježavanja desetogodišnjice potpisivanja Memoranduma o saradnji između Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Misije OEBS-a u Crnoj Gori i crnogorskih opština: „Deset godina rada u oblasti rodne ravnopravnosti – dostignuća i izazovi“. Predsjednica Odbora govorila je o potrebi jačanja rodne ravnopravnosti na lokalnom nivou i mogućnosti unapređenja zakonodavnog okvira, kako bi lokalne samouprave imale veću obavezu za djelovanje na ovom polju, kao i o potrebi unapređenja saradnje Odbora za rodnu ravnopravnost Skupštine Crne Gore sa lokalnim mehanizmima za postizanje rodne ravnopravnosti. Profesorica Marijana Pajvančić predstavila je glavne preporuke iz Analize o rodnom aspektu na lokalnom nivou.

SEKRETARKA ODBORA

Snežana Grupković,s.r.

PREDSJEDNICA ODBORA

Nada Drobnjak,s.r.

